

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep.
0030 OSLO

Fetsund, 26. juni 2002

Høringsuttalelse til NOU Norges offentlige utredninger 2001:1, Fortid former framtid.

1. Utredningens mål, strategier og innsatsområder som grunnlag for en framtidsrettete kulturminnepolitikken

- 1.1. Loven er bredt lagt opp. Med vidstrakt formidling av loven er det mulighet for at den når ut mange mennesker.
- 1.2. Alt virker viktig å få med
- 1.3. Når mange står sammen om en sak, det kan være foreninger, eier av kulturminnet, lokalt museum, Kommune, Fylke og Stat et det muligheter for å verne og skaffe penger til et kulturminne. Truslene er hvis man ikke har anelse om at man står over for et kulturminne og ødelegger det. Bred formidling er nødvendig.

2. Hvordan legge til rette for aktiv bruk og ivaretagelse av mangfoldet i kulturarven?

- 2.1. Det bør utarbeides en veiledning til bruk for alle som jobber i kulturminnevernet eller arbeider med kulturminner på frivillig basis. Boken skal forklare hvem som har ansvar på den forskjellige nivåer og hvor man kan søke penge til prosjekter. Faguttrykk bør være forklart og språket være slik alle kan lese den. En jobb for Fortidsminneforeningen eller Risantikvaren?
- 2.2. Bred formidling om kulturminner lokalt og i landet for øvrig gjør kulturminner kjent. Det bør være en del av menneskenes hverdag å være fortrolig med kulturminner. Man kan for eksempel starte med skolene, evt. under faget "Lokalhistorie".
- 2.3. Plan- og bygningsloven må også være mer omfattende enn tidligere og ha med bevaring av bygningsdetaljer og interiører. Kommunene har et ansvar for at reguleringsbestemmelser overholdes, og at fredede og vernede kulturlandskap og bygninger blir registrert. Registreringen utleveres nye utbyggere ved første samtale med kommunen. Kan også ligge på Internett.
- 2.4. Kulturmiljøer knyttet til urfolk, nasjonale minoriteter og nye innvandringsgrupper bør inkorporeres i loven.

3. Kulturminner og kulturmiljøer som grunnlag for verdiskaping

- 3.1.** Alminnelig vedlikehold på kulturminner kan spare samfunnet for millioner av kroner. Et problem er også at originale deler må skiftes ut med kopier på grunn av omfattende råte- og fuktskader. Fredede hus og anlegg må ha hjelp når problemet oppstår. Staten bør være hovedkilden her.

Når det gjelder et privat eiet anlegg som staten normalt ikke støtter burde det offentlige betale mellomlegget mellom prisen på fabrikkerte bygningsdeler og deler som er håndverksmessig utført og mellom monteringsarbeid og tradisjonelt håndverk. Kan være en sak for Kulturminnefondet.

- 3.2.** Staten har ikke vist vilje til å gi skattelettelser til fredede anlegg. I utredningen blir det foreslått skattefradrag, fritak for merverdiavgift når det gjelder restaurering og vedlikehold, forsknings- og utregningsoppdrag, arkeologiske undersøkelser samt unntak for eiendomsskatt. Vi mener dette er meget viktige virkemidler. Videre bør skatteloven revideres generelt når det gjelder skatt på kulturminner.
- 3.3.** Kulturminneforvaltningens arkitekter har ansvar for å designe gode løsninger slik at gamle bygninger kan få ny bruk. Bygninger som ikke er i bruk forfaller hurtig, mens kreative løsninger får bygninger til å leve videre. Det gjelder også kulturlandskap hvor man ved hjelp av skiltede stier kan få nye å vite om området og få et forhold til det man ser.
- 3.4.** Det er et problem når den offentlige finansieringen over tid trappes ned eller opphører. Å drive et kulturminne er å "spille på mange hester". En ide kan være å få en sponsor til å adoptere kulturminnet, dog ikke sånn at sponsoren eier kulturminnet. Det skal stadig forvaltes av mennesker som har utdannelse i kulturminnevern. Å opprette det nevnte kulturminnefond er en god ide der man kan søke støtte når alle andre finansieringsmuligheter er oppbrukt.

4. Eiernes og brukernes rolle og situasjon i kulturminnearbeidet

- 4.1.** Eiere og det offentlige må meget tidlig i prosessen varsle hverandre når det skjer noe med kulturminnet.- fredning, restaurering, ny bruk, eierskifte m.v. Nye eiere må i en database kunne se om et hus er fredet eller vernet.

Se under punkt 3 økonomi. Staten og eiere må dele på det økonomiske byrder og det skal utarbeides en vedledning der eiere av fredede og vernede anlegg kan se hva staten dekker økonomisk.

Eier bør være villig til å holde kulturminnet åpent for publikum, det offentlige bør betale for formidlingen av kulturminnet med skilt m.v.

5. Partnerskap og samarbeid

- 5.1.** Lokale museer kan være igangsettere av prosjekter som frivillige organisasjoner skal utføre. Museene har kompetanse på formidling, restaurering, kjenner til offentlig forvaltning, arkiver og ulike biblioteker. Selv om frivillige organisasjoner gjør selve jobben er det viktig at de kan spørre museet til råd.

Private sponsorer kan gå inn med penger i et prosjekt som de offentlige forvalter og omvendt.

6. Kompetanseoppbygging og utdanning

- 6.1. Det bør være gratis å bruke registrer over kulturminner i Norge, og registrene må være samkjørt.
- 6.2. I skolen kan det undervises i kulturminner under faget "Lokalhistorie". Ut over de nevnte forslag som kulturminnerrelaterte utdanninger på universitet/høyskoler, bør det være mulig å studere kulturminnevern/restaurering på Arkitektthøyskolen.
- 6.3. Museene bygger opp kunnskap om kulturminner, formidling og restaurering som andre kan ha nytte av.
- 6.4. Det er behov for et senter til bevarelse av håndverk som det danske Raavad og det svenske bygningsvernssentre, se side 119.

7. Mindretallets særmerknad

- 7.1. Det er viktig det blir utarbeidet en komplett tilstandsbeskrivelse av fredede og vernede bygninger.

En prioriteringsliste ønskes. Prioriteringen for tekniske kulturminner samlet i Industrimuseenes fellesråd er en slik liste Riksantikvaren har utarbeidet.

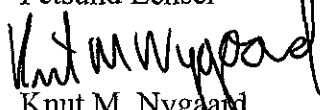
Det som står om museer om innsamling og salg av gjenstander er feil. De enkelte utarbeider en plan for innsamling av gjenstander.

8. Kommuneprosjektet

- 8.1. Plan- og bygningsloven må og være mer omfattende enn tidligere og ha med bevaring av bygningsdetaljer og interiører. Kommunene har et ansvar for at reguleringsbestemmelser overholdes, og at fredede og vernede kulturlandskap og bygninger er registrert. Registreringen utleveres nye utbyggere ved første samtale med kommunen.

Det må alltid være en klageinstans hvis kommunen står på den ene side og staten står på den andre. Et eksempel: Storentreprenøren på stedet og ordføreren er gode venner. Stedet det ligger et kulturminne på er ypperlig til boligbygging og ordføreren vi gjerne ha flere skatteyttere til kommunen. Ordføreren og kommunestyret med på at kulturminnet kan fjernes og den som forvalter kulturminner i kommunen blir overkjørt. Her der det godt å ha en høyere offentlig instans som kan vurdere kulturminnet og prosjektet slik fylket har gjort frem til nå.

Med vennlig hilsen
Fetsund Lenser

Knut M. Nygaard
Direktør

Elin Mortensen
Sivilarkitekt